

Dags för nytänkande i övningslärarnas lönefråga

I DE KRAV om förändrade löne- och anställningsvillkor, som facklärarförbundet via TCO ingivit till civildepartementet inför 1963 års B- och C-listeförhandlingar, intar övningslärarfrågan den centrala platsen. Förbundet föreslår att normallönesättningen för lärare i hemkunskap, textil slöjd samt trä- och metallslöjd skall vara lönegrad A 17 och för lärare i teckning lönegrad A 19. Detaljredovisning över förbundets yrkanden publiceras på annan plats i tidskriften.

1962 års överenskommelse på den offentliga sektorn gäller till år 1964 med förbehåll för sedvanliga B- och C-listeförhandlingar under mellanåret. Förhandlingar om den allmänna lönenivån skall sålunda inte föras under nästa år. Intresset inriktas i stället helt på lönegradsförändringar m m för olika grupper av statliga tjänster. Det nuvarande tvåårsavtalet löper med fredsplikt. Denna omständighet bör dock ej tillmätas avgörande betydelse med hänsyn till att den statliga förhandlingsrätten i dag har en rent allmänt otillfredsställande konstruktion. Konflikt som verksamt medel i de statliga förhandlingarna torde inte kunna få reell betydelse förrän frågan om den statliga förhandlingsrätten erhållit definitiv lösning, vilket beräknas ske 1965.

Trots förhandlingarnas speciella karaktär har man anledning räkna med relativt kraftiga förändringar i lönevillkoren för ett flertal grupper redan nästa år. Stelheten i det statliga lönesystemet har under en lång följd av år medverkat till sådana eftersläpningar för statstjänstemännen i förhållande till löneutvecklingen på den privata arbetsmarknaden, att det även ur arbetsgivarsynpunkt måste framstå som angeläget att motverka effekterna härav. Löneglidningsfaktorns betydelse kan härvid inte nog kraftigt framhållas. Det finns sålunda anledning erinra om att löneglidningen under 1960—61 genomsnittligt uppgick till 9 % för industriarbetarna och att konjunkturbilden under innevarande år ingalunda genomgått någon märkbar förändring. Den fortsatta högkonjunkturen kan med visshet förutsättas medföra en kraftig löneglidning även under innevarande avtalsperiod. Den enda regulatören på den statliga sektorn är 1963 års B- och C-listeförhandlingar. Ramen för dessa förhandlingar kan sålunda göras synnerligen vid.

Utfallet av 1962 års lönegradsförhandlingar var mycket kraftigt. I själva verket uppgick den genomsnittliga kostnaden för B- och C-listan till 4 % av den totala lönesumman. Grundorsaken till dessa förändringar ligger uppenbarligen i de lönemässiga eftersläpningar, som ägt rum på det statliga området och som allvarligt hotat statens konkurrenskraft om den erforderliga arbetskraften. Den oundvikliga konsekvensen av dessa förhandlingar har varit att snedheter uppkommit i löneställningen för ett stort antal kategorier. Alla önskemål har självklart inte kunnat tillgodoses inom den givna ekonomiska ramen i 1962 års förhandlingar. I den fortsatta översynen framstår övningslärarfrågan som en av de angelägnaste att lösa.

NÄR bottenlönegraden år 1961 höjdes från A 12 till A 13 för lärare i hemkunskap och slöjd var detta närmast som att lätta på ventilen för att undvika en omedelbar explosion. Frågan hade då varit föremål för behandling i ett flertal avtalsförelser utan att någon lösning kunnat ernås. Vid fastställandet av A 13-nivån tillfredsställdes ej ens tillnärmelsevis de huvudsynpunkter på den lönemässiga värderingen av dessa grupper, som långt tillbaka i tiden framförts av bl a de centrala skolmyndigheterna. Inom facklärarförbundet har vi inte kunnat få annat intryck än att man i 1961 års överenskommelse endast åsyftade en temporär lösning i avvaktan på ett allsidigt och realistiskt ställningstagande till frågan i samband med den nya skolans genomförande.

1957 års skolberedning har i sitt betänkande om grundskolan kraftigt understrukit uppfattningen om alla ämnens lika värde. Kvaliteten på de sk övningsämnena är uppenbarligen också fullt jämförbar med alla andra ämnen på skolschemat. Det finns i sammanhanget anledning att rikta uppmärksamheten även på de omfattande och kvalitativt högtstående utbildningar, som numera erfordras för erhållande av behörighet att inneha tjänst i övningsämnena. Kravet på långtgående ekonomiska insatser från de blivande lärarnas sida under utbildningstiden är ovedersägligt — det ekonomiska utbytet av dessa insatser står emellertid inte i paritet härmed.

1962 års förhandlingar har för övningslärarna varit ett typiskt mellanår. De förändringar, som genomfördes i lönesättningen på denna sektor, har tyvärr fått en negativ karaktär. I timläraryrkelsen vidtagna justeringar har sålunda medverkat till en kraftig relativ försämring för övningslärarnas del. Ersättningen för sk tilläggstimmar skall sålunda numera utgå enligt lärarnas egen löneklass, oberoende av lärarnas kompetens — eller inkompetens — att meddela undervisningen, ett system som inte kan accepteras, i varje fall inte förrän lönesättningen på skolans olika stadier är densamma oberoende av ämnen. Vidare har arvudet för timlärare i timtaxan höjts från CT 7 eller CT 8 till CT 12 samtidigt som extra övningslärare i hushållsgöromål och slöjd, d v s lärare som genomgått de utbildningar som erfordras för erhållande av ordinarie tjänst, bibehållas i lönegraderna A 9 och 10. Samtidigt förvägras dessa lärare rätten att välja timläranställning framför anställning som extra lärare! Var och en, som kommer i kontakt med detta löneproblem och som inte fått förmånen att inhämta det högsta vetandet om den statliga förhandlingsapparaten, tror att

detta är lögn och förbannad dikt. Vi måste tyvärr intyga att så inte är förhållandet och nödgas därtill konstatera, att detta faktum är både orimligt och osnyggt.

DET nuvarande läget för övningslärarna är sålunda helt oefterrettligt. Det räcker emellertid inte med att de uppkomna snedheterna elimineras — det måste till ett *nytänkande* i den ekonomiska värderingen av de estetiska och praktiska ämnena. Till grund härför skall ligga skolberedningens synpunkter på frågan om alla ämnens lika värde, såvida härmed inte avsetts endast ett vackert utanverk, som kan redovisas i offentliga sammanhang, men med ett inre som lämpligen bör tystas ned. Övningslärarna kräver nu särskilt hänsynstagande till sina lönefrågor vid behandlingen inom civildepartementet, men även av sina kolleger inom den stora statliga TCO-familjen vid den slutgiltiga angelägenhetsgraderingen av de olika yrkandena inför förhandlingsåret 1963.